

One of the important tasks of the specialists of "Salamatlik" train before them is to carry out extensive explanatory work on the promotion of a healthy lifestyle and increase the medical culture among the population in the period of medical examination. It consists of giving referrals to citizens to treatment facilities and receiving information from families in need of social protection, disabled people and lonely elderly people during trips, and delivering charitable assistance to the address. In the future, the "Health" trains will play an incomparable role in the further development of the medical field.

List of used literature:

1. Decision PQ-215 of April 25, 2022 of the President of the Republic of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev.
2. Special magazine of the trade union of railway workers and transport builders of Uzbekistan. Tashkent, 2015.
3. Temir Yolchi newspaper. No. 3 dated 19.01.2017.

ATROF MUHITNI SAQLASH VA YASHIL IQTISODIYOTNING O'ZGARUVCHANLIGI

Hamrayeva Vasila Mirzohid qizi
vasilahamrayeva70@gmail.com
O'zbekiston milliy universiteti

Atrof-muhitni saqlash va yashil iqtisodiyotning o'zgaruvchanligi global muammolarga javob berishda katta rol o'ynaydi. Bu mavzu bugungi kunda dunyo miqyosidagi ikki muhim tushunchalar – ekologik muammolar va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi to'g'ri munosabatlarni aniqlash va ularni birga uzviy ravishda boshqarish uchun katta talablarga ega. Atrof-muhitni saqlash va yashil iqtisodiyotning o'zgaruvchanligi dunyodagi muammolarga yaxshi javob berishda yordam beradi va sog'liq, atrof-muhit va insoniyat uchun yaxshi bo'lgan istiqbolni ta'minlashga qaratilgan.

Atrof-muhitni saqlash, yoki ekologik muhitni saqlash, inson faoliyatining atrof-muhitga olib kelgan zararlarini kamaytirish va tabiat tizimlarini himoya qilishni maqsad qiladi. Bu muhim mavzu, bugungi kunda dunyo bo'ylab ko'plab soha va soha vakillari uchun muhimdir. Atrof-muhitni saqlashning asosiy maqsadi atrof-muhitni toza saqlash va uning daromadli resurslarini sifatli va mustahkam qilishdir.

Atrof-muhitni saqlashning bir necha asosiy maqsadlari va yo'nalishlari quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Tabiat tizimlarini himoya qilish: Tabiat tizimlarini himoya qilish va ularga zarar yetkazuvchi faoliyatlarni cheklash orqali tabiatni himoya qilishni maqsad qiladi. Bu, biologik turmush tarzini saqlash, suv resurslarini himoya qilish, ozodlik va ekologik muammoni hal qilishni o'z ichiga oladi.

2. Ekologik zaxiralarni rivojlantirish: Ekologik zaxiralarni rivojlantirish va ularni mustahkam qilishga asoslangan bo'lib, bu esa tabiiy resurslarni sifatli foydalanish orqali inson faoliyatini mustahkam qiladi.

3. O'zaro hamkorlik: O'zaro hamkorlik va global muammolar bilan kurashishda muhim ahamiyatga ega. Bir nechta davlatlar, tashkilotlar va jamiyatlar o'rtasida hamkorlik bilan atrof-muhitni saqlash va yashil iqtisodiyotning o'zgaruvchanligini ta'minlash mumkin.

Yashil iqtisodiyot atrof-muhitni saqlash prinsiplariga asoslangan, tabiiy resurslarni ratsionallik va himoya qilish, atrof-muhitning qayta ishlashini ta'minlash, joriy va kelgusi ifloslanishlarni oldini olish, shuningdek, insonlar va ekosistemalar uchun yaxshi bo'lgan sharoitni saqlashni o'z ichiga olgan maxsus tizim sifatida tavsiflanadi. Yashil iqtisodiyotning maqsadi ekologik ravishda samarali iqtisodiy faoliyatni ta'minlash va atrof-muhitga zarar yetkazmaydigan shaklda ekonomik rivojlanishni ta'minlashdir. Bu ekologik xavflarni va ekologik tanqislikni kamaytirishga qaratilgan va atrof-muhitni buzmasdan barqaror rivojlanishni maqsad qilgan

iqtisodiyot. U ekologik iqtisodiyot bilan chambarchas bog‘liq, lekin ko‘proq siyosiy jihatdan qo‘llaniladigan yo‘nalishga ega. UNEP 2011 Yashil Iqtisodiyot hisobotida ta’kidlanishicha, „yashil bo‘lishi uchun iqtisodiyot nafaqat samarali, balki adolatli bo‘lishi kerak. Adolatlilik global va mamlakat darajasidagi tenglik o‘lchovlarini tan olishni, xususan, past uglerodli, resurslarni tejaydigan va ijtimoiy jihatdan qamrab oluvchi iqtisodiyotga adolatli o‘tishni ta’minlashni nazarda tutadi.

Mamlakatimizning yangi rivojlanish bosqichida barcha sohalar kabi atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik muammolarning inson salomatligiga salbiy ta’sirining oldini olish borasida amalga oshirilayotgan ishlar barqaror rivojlanish kafolati bo‘lmoqda. Albatta, bu islohotlarning huquqiy asoslari O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida belgilab berilgan. Xususan, Konstitutsiyaning 62-moddasida “Fuqarolar atrof tabiiy muhitga ehtiyotkorona munosabatda bo‘lishga majburlar”, deb ko‘rsatilgan. Bu esa fuqarolarning yer, suv, o‘rmon, er osti boyliklari, hayvonot, o‘simliklar dunyosi va boshqa tabiiy zaxiralardan oqilona foydalanishni, ularni tiklash va muhofaza qilishni hamda ushbu majburiyatni o‘z vaqtida bajarishni taqozo etadi. Ushbu holat ekologik sohaga oid barcha qonunlarda ham aniq tarzda o‘z ifodasini topgani konstitutsiyaviy talablarni yanada mustahkamlaydi.

Bu mavzular insoniyat uchun muhimdir, chunki atrof-muhitning saqlanishi inson faoliyatining mustahkamligi va keyinchalikning barqarorligi uchun katta ahamiyatga ega. Atrof-muhitni saqlash va yashil iqtisodiyotning o‘zgaruvchanligi bir-biriga bog‘liqdir. Yashil iqtisodiyotning o‘zgaruvchanligi, energiya iste’molini kamaytirish, atrof-muhitga zarar yetkazuvchi emissiyalarni cheklash, uniqdigi saqlash va tabiiy resurslardan foydalanishni sifatli shaklda amalga oshirishni o‘z ichiga oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. [Matn] Rasmiy nashr. – Toshkent: “O‘zbekiston” nashriyoti, 2023.
2. UNEP, 2011, Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication, www.unep.org/greeneconomy.

EKOLOGIK MADANIYAT, EKOLOGIK ONG VA EKOLOGIK FAOLIYAT MUNOSABATLARI XUSUSIDA

*Ishanjanova M.S.
Ishanjanova77@mail.ru
Andijon davlat chet tillar instituti*

Hozirgi kunda ilm-fanning jadal rivojlanishi barcha sohalarni chuqur bilishni talab etmoqda. Jumladan, chet tili mutaxassisi bo‘lish uchun yangicha talablar joriy qilinmoqdaki, ularning barchasi raqobatbardosh, jahon bilan bellasha oladigan kadrlarni tayyorlashga qaratilgan. Ekologik bilimlar hozirda dolzarflik kasb etib, atrof-muhitni muhofaza qilish, biosferani saqlash bu insoniyatning omon qolishi uchun zarur omil ekanligi jihatdan ekologiya keng qamrovli fanga aylanmoqda.

Ekologik shakllanish muammosini ilmiy tahlil qilish uchun ekologik madaniyatlar borasidagi tadqiqotlar katta ahamiyatga ega. S.N. Glazacheva, D.N. Kavtaradze, B.T. Lixacheva, N.B. Nikonorova, V.A. Slstenina kabi olimlar tabiatga shaxsiy munosabatning psixologik masalalari ko‘rib chiqadilar. Ekologik ta’limning nazariy asoslari S.D. Deryabo, B.F. Lomov, V.A. Yasvin. V. B. Kalinin tomonidan o‘rganilgan. Talabalarning ekologik madaniyatini shakllantirish muammolarini tushunish ularning tadqiqotlarini bosh maqsadi hisoblanib, muammoni o‘rganish ob’ekti talabalarni tashkil etgan.